

De leeuw en zijn bos

De gedachten omtrent de aanleg van een bos bij Leeuwarden zijn niet nieuw. Het voormalige Staatsbosbeheer constateerde vanaf de zestiger en zeventiger jaren een dermate hoge recreatieve druk, vanuit de Friese hoofdstad op de bossen bij Appelscha en Gaasterland, dat de aanleg van nieuwe bossen nabij de stad wenselijk werd. In die tijd werd uitgegaan van grootschalige boscomplexen ten westen of zuidwesten van de stad. Het standpunt van de gemeente was hierover terughoudend. Men had geen emotionele band met bos, de onzekerheid t.a.v. de praktische en financiële haalbaarheid, en het ontbreken van een gemeentelijk recreatief beleid waren hiervan o.a. de oorzaken.

In de jaren tachtig deden zich ontwikkelingen voor, die de discussie omtrent het Leeuwarder bos aanwakkerden. Deze ontwikkelingen waren:

- de gemeente had, in haar inmiddels opgestelde recreatiebeleid, geconstateerd dat er een groot tekort was aan extensieve dagrecreatieve voorzieningen.
- de ruilverkavelingen in voorbereiding en uitvoering rondom de stad, noodzaakten de gemeente haar standpunt t.a.v. bosaanleg op korte termijn kenbaar te maken.
- het rijk had in haar Meerjarenplan Bosbouw aangegeven, dat zij het bosareaal in Nederland, dus ook in Leeuwarden, sterk wilde uitbreiden.

De gemeentelijke bestuurders werden enthousiaster toen bleek dat zowel de investering van de grondaan-koop als de aanleg en de exploitatie

van het bos door het rijk gefinancierd zouden worden. Om te voldoen aan de rijksvoorwaarden, verscheen in 1988 de Landschapsstruikschets Leeuwarden. Daarin kwam tot uiting dat de aanleg van een "grootschalig" boscomplex beter aan de noordzijde van de stad gesitueerd zou kunnen worden. Enkele conclusies uit het rapport:

- de aanwezige harde overgang tussen stad en land aan de noordzijde is vanuit landschappelijk oogpunt ongewenst. Bosaanleg aldaar kan een van de zeer weinige middelen zijn om hier, in positieve zin verandering aan te brengen.
- het tekort aan recreatieve voorzieningen is met name in het noordelijk deel van de stad het grootst.
- bos aan de noordzijde zal - in aansluiting met het recreatiegebied en het sportveldencomplex "Het Kalverdijkje" - een integraal onderdeel vormen van de stadsuitleg.

Het plan

In de nota "Leeuwarder Bos" is in grote lijnen het bosplan aan de noordzijde van de stad ontvouwd. De verscheidenheid aan landschapstypen en het gedifferentieerde programma voor het bos leidde tot een ontwerp bestaande uit vier noord-zuid gerichte zones. Deze zones zijn door de gedeeltelijk aan te passen Vierhuisterweg, als centrale as, met elkaar verbonden. Aan iedere zone is een eigen karakter en functie (zie indelingsplan) toegekend.

De meest westelijke zone (zone I) is op de kwelderwal gesitueerd. Het bos zal hier een overwegend landgoedachtig karakter krijgen. In de reeks landgoed- en bouselementen bij erven en states, die we op de kwelderwal ten noorden van Leeuwarden aantreffen, zal de kloeke vormtaal van de voornoemde groenelementen, in het bos terugkomen. Kenmerkend zijn lanen, grachten en een "voornaam bos" (nl. Beuken- en Essenbos). Vanaf de mr. P. J. Troelstraweg zal noordelijk van de

Vierhuisterweg een nieuwe entree gemaakt worden, waarbij parkeervoorzieningen mogelijk zijn. De bestaande woningen, kassen, wegen en paden blijven gehandhaafd. In het centrum van dit statige bouselement is een voorziening met een openbare functie (bijv. horeca/expositie) mogelijk.

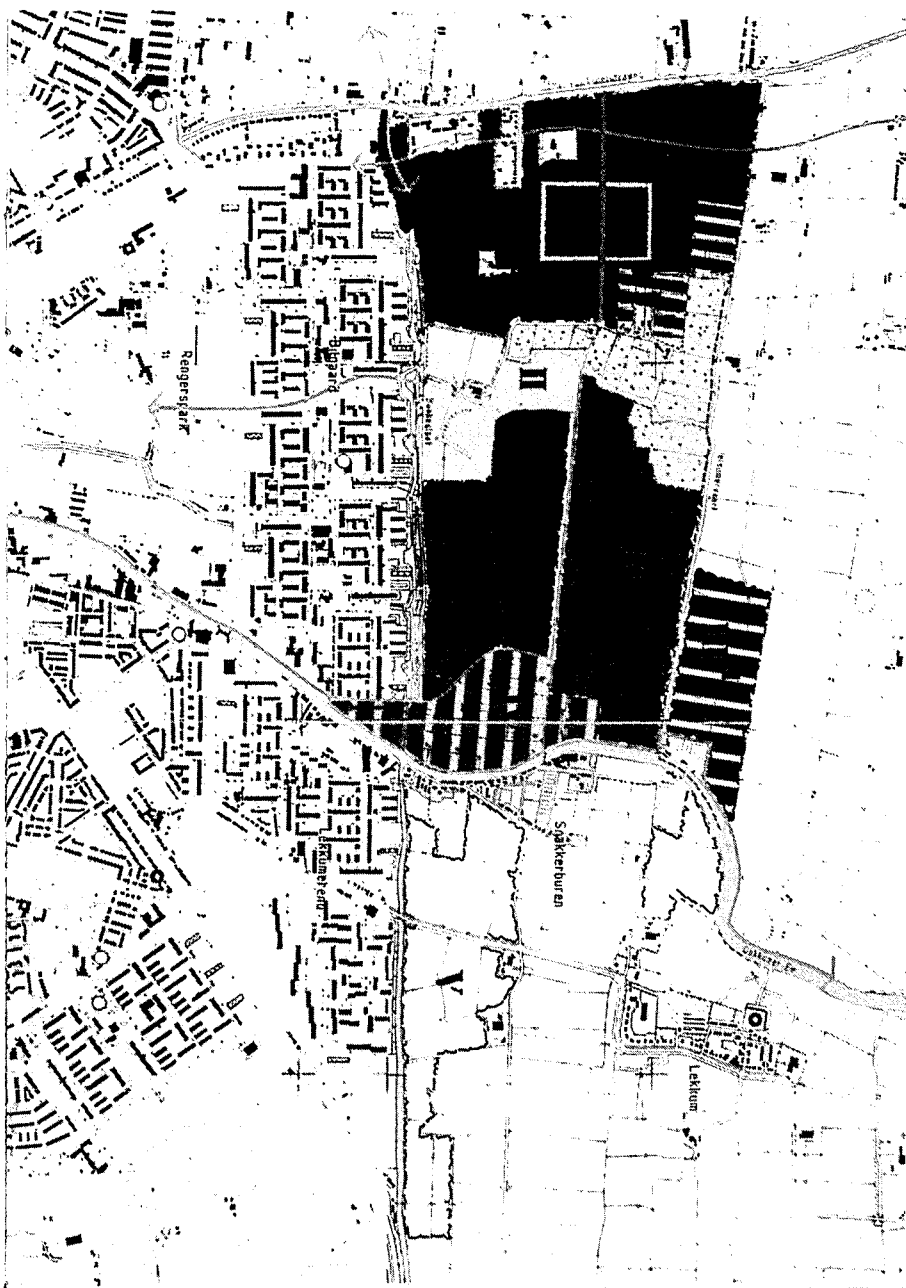
Op het knikpunt van de kwelderwal naar de erosievlaakte ligt zone II. Het gebied onderscheidt zich in sterke mate door haar openheid. In het ontwerp is vooral aan de gewenste ruimtelijke verweving tussen stad en land expressie gegeven.

Met name het noordelijke deel biedt, gezien de bodemhoogte in relatie tot het boezempeil, goede mogelijkheden voor natuurbouw. In de natte sfeer zou zich hier met behulp van extensieve begrazing, een spontaan vochtig kleibosstruweel kunnen ontwikkelen met water en open ruimten.

Het zuidelijk deel blijft buiten de bosenheid. In principe is het open van karakter, met een boerderij gelegen op een terprestant. Deze boerderij en omringende gronden zijn geschikt voor bijv. de vestiging van een manege. Het afgetichelde terpedeelte kan 's winters onder water gezet worden en als ijsbaan dienst doen. De bestaande Vierhuisterweg fungeert als fiets/wandelroute. Een nieuwe fiets/wandelroute vanuit de Binnenstad-Rengerspark-Bilgaard-Kalksloot-Vierhuisterweg zal de bereikbaarheid van het bos in belangrijke mate vergroten.

Zone III ligt grotendeels op de erosievlaakte. De ongeveer 15 ha grond ten noorden van de Jelsumervaart, welke in het kader van de ruilverkaveling Leeuwarderadeel voor bosaanleg zijn gereserveerd, sluiten op deze zone aan. Op deze zware kleigronden zal het hoofdaccent van de bosaanleg op houtproductie liggen. Het bos wordt nu gekenmerkt door een grootschalige, eenvoudige en doelmatige opzet. Het bestaande min of meer regelmatige kavelpatroon leent zich hier goed voor. Het assortiment van het bos zal overwegend uit Populieren en Essen bestaan.

Op recreatief gebied is deze zone, die

INDELINGSPLAN LEEUWARDER BOS

Gemeente Leeuwarden ism. B.L.B.

sept.'89

zeer extensief is ingericht, geschikt voor wandelen, fietsen en beleving van het productiebos. Het fiets/wandelpad ligt centraal in deze zone en

fungeert als een belangrijke verbindings- en oriënteringslijn. De vierde zone betreft het gedeelte, welke grenst aan de Dokkumer Ee, de

Meenthedijk en de Vierhuisterweg. In de stad loopt deze zone door tot en met het gebied waar voorheen de Meentheflat stond.

In aansluiting op de oorspronkelijke ontwikkeling, zoals die zich langs de Dokkumer Ee heeft voorgedaan, zal de zone gekenmerkt worden door kleinschaligheid en op de Dokkumer Ee gerichte activiteiten. Het bos van zone III moet geleidelijk hierin overgaan. De activiteiten die hierin mogelijk kunnen plaatsvinden zijn: wonen in het bos, wijkrecreatieve voorzieningen (t.b.v. vergroting van diversiteit en kwaliteit), en toeristisch/recreatieve voorzieningen. Bij dit laatste wordt gedacht aan een passantenhaven en een dagcamping. Tevens is hier een verbinding mogelijk naar Snakkerburen middels een voetpontje. De dorpen Lekkum en Snakkerburen en het n.o.-deel van de stad krijgen op deze wijze een goede recreatieve verbinding naar het bos. Tevens kan dit een schakel vormen tussen het bos ten westen en - mogelijk in de toekomst - ten oosten van de Dokkumer Ee. Het jaagpad langs de Dokkumer Ee, welke als recreatieve fietsroute in gebruik is, blijft gehandhaafd. Het is gewenst deze route tot aan het centrum van de stad op recreatieve wijze door te trekken.

De toekomst

Opvallend is de grote verandering die zich bij B. en W. en de raad hebben voorgedaan. Was bosaanleg nabij de stad op de Klei een tiental jaren terug welhaast onbespreekbaar, thans bestaat er juist grote instemming over. Het tracé van het oostelijk deel van het noordtangent (onderdeel van het Verkeersplan) is o.a. vanwege de komst van het bos komen te vervallen. Ook de provincie kijkt in positieve zin naar bosaanleg bij Leeuwarden. Dit vooral vanwege de recreatieve en landschappelijke betekenis. Alle bestuurlijke neuzen ruiken inmiddels vanuit dezelfde hoek de boslucht bij Leeuwarden. Door de gewijzigde opstelling van het Rijk is het echter de vraag of het een staatsbosluchtje is. De Leeuwarder leeuw doolt voorlopig nog rond in het vrije veld.